

Barraca 4 de la Boïga

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: La Boïga
Alçada: 427

Coordenades:

Latitud: 41.6482
Longitud: 1.92564
UTM Est (X): 410535
UTM Nord (Y): 4611275

Classificació

Número de fitxa 08179 - 372
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Popular Modern Contemporani
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Malgrat el seu aspecte actual és bo, la manca de cobertura de terra de la coberta i el despreniment de les lloses del voladís degut a les branques d'un pi que li varen caure al damunt ja ha començat amb el procés de degradació, que sense remei, pot durar anys fins que acabi enfonsant-se.
Protecció Legal
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08178A010000130000OA
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 25/05/2019 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada al sud-est de la Boïga, en el vessant hidrogràfic dret del torrent de la Font d'en Sala. Un cops situats a Casajoana, pel camí de Rellinars a Casajoana, continuar pel camí costerut que puja cap al Coll de la Morella. En el moment en que comença un tram de camí cimentat, entrar a mà dreta resseguint una antiga feixa en direcció sud encara no uns tres-cents metres. Després cal baixar per entre mig dels marges per sota uns pins.

Es tracta d'una construcció del tipus àeria parcialment excavada al marge. És de planta quadrangular, mesura 1,60 m de costat (mides preses a l'interior). La pedra emprada en la construcció és bàsicament calcària, amb lloses molt grosses perfectament falcades amb d'altres de més petites. La porta, orientada al sud-oest, està lleugerament desplaçada cap a l'esquerra. Mesura un metre d'alçada per 0,60 m d'amplada. Els muntants són rectes amb dues llindes; la primera d'elles monumental, mentre que la del darrera de mides més petites, presenta una esquerra important. En aquest indret, el voladís mesura 1,25 m d'alçada tot i que ja ha començat a perdre'l en tot el seu perímetre. El gruix dels murs és de 0,40 m. A l'interior, entrant a mà esquerra, per sobre de l'arrencada de la volta hi ha un petit tinell que mesura 0,30 m d'amplada per 0,25 m d'alçada per 0,33 m de fons. Al seu interior hi ha restes de pinassa humitejada per l'aigua de pluja que va filtrant des de l'exterior. La coberta és de falsa cúpula, construïda per aproximació de filades. Mesura, a l'interior de l'estança 1,60 m. La part superior de la volta ha fet moviment degut a la manca de cobertura terrena a l'exterior, fet que ha provocat el desplaçament d'alguna de les pedres exteriors i l'entrada d'aigua pluvial que va degotejant cap a l'interior. Destaquen dues espitlleres quadrangulars orientades a l'est i al sud respectivament.

Observacions:

Aquesta barraca consta en l'inventari de l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca amb el núm. 19284.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta

quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.

RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

